

(ली प्र)
 जे विष्टर दोषः स्नामि इत्यनि धायवरो विष्टरं गृहीत्वा ॥ जे वयोः स्मि समानानामु
 द्यनामि ॥ इमंतममितिष्टा मियो मां कश्चा निदासति ॥ इत्यासने उत्तिरागु विष्ट
 रोपरि च ॥ वित्रा निततः ॥ उयर्वश्य यजमानः ॥ पाद्यमेजलिनादाय पाद्यं पाद्यं पा
 द्यमित्यने ॥ जे पाद्यं प्रतिगृह्यता मितिदाता वदेत् ॥ जे पाद्यं प्रतिगृह्णामीत्यभि
 धाय यजमानं जलितौ जलनायाद्यमादाय वरः ॥ जे विराजो दोहो सि विराजो दो
 ह मन्त्रीयमयि पाद्यायै विराजो दोहः ॥ इति दक्षिण पादं प्रक्षालयति ॥ अने नैव क्रमे
 ण नैव मंत्रेण वाम चरणं प्रक्षालनंततः ॥ पूर्ववद्विष्टरांतरं ॥ गृहीत्वा चरणयोरध
 क्षादुतरांगं वराः कुर्यात् ॥ ततः दूर्वाक्षतफलपुष्पचंदनयुतार्घपात्रं गृहीत्वा जजमा
 नः ॥ अर्घ्यं अर्घ्यं ॥ इत्यनेनोक्ते ॥ जे अर्घ्यः ॥ प्रतिगृह्यता मितिदाता वदेत् ॥ ततो वरः

Title - श्री भागवत पुराण

Accession No - Title -

Accession No -

Folio No/ Pages - 17/34

Lines -

Size -

Substance Paper -

Script Devanagari

Language -

Period -

Beginning -

End -

Colophon -

Illustrations -

Source -

Subject -

Revisor -

Author -

1. Remarks -

देवनागरी

संस्कृत

पुराण

महर्षि व्यास

अयुजी

२ती प्र

ॐ विष्णवे नमः ॥ १ ॥ प्लामि इत्यनि धाय वरो विष्णुं गृहीत्वा ॥ ॐ वर्यो सि समाना नामु
द्यनामि ॥ २ ॥ ॐ मंतमजितिष्ठामि यो मां कश्चानिदासति ॥ इत्यासने उत्तिरागुविष्णु
रोपरि च ॥ ३ ॥ वि श्रुति ततः ॥ अथर्वत्रय यजमानः ॥ पाद्यं मे जलनादाय पाद्यं पाद्यं पा
द्यमित्यने ॥ ४ ॥ ॐ पाद्यं प्रतिगृह्णातामिति दाता वदेत् ॥ ॐ पाद्यं प्रतिगृह्णातामिति
घायय जमानं जलितो जलनायाद्यमादाय वरः ॥ ॐ विराजो दो हो सि विराजो दो
हम ग्रीयमयि पाद्याये विराजो दो ह ॥ इति दक्षिण पादं प्रक्षालयति ॥ अनेनैव क्रमे
ण नैनेव मंत्रेण वाम चरणं प्रक्षालनं ततः ॥ पूर्ववद्विष्णुं रातरं ॥ गृहीत्वा चरणयोरध
स्तादुतरांगं वराः कुर्यात् ॥ ततः पूर्वोक्षत फलपुष्पचंदनयुतार्घ्यपात्रं गृहीत्वा जजमा
नः ॥ अर्घ्यं अर्घ्यं ॥ ५ ॥ इत्यनेनोक्ते ॥ ॐ अर्घ्यः ॥ प्रतिगृह्णातामिति दाता वदेत् ॥ ततो वरः

विष्णु०

२

ॐ अर्घ्यं प्रतिगृह्णामीत्यनिधाय यजमानहस्तादधे गृहीत्वा ॥ ॐ आयस्य युष्माभिः सर्वान्
कामानवाप्नुवामीति शिरस्य द्वाजादिकं किंच दत्वा ॥ ॐ समुद्रं वः प्रहिणोमि स्वां यो नि
मज्जगच्छति ॥ अरिष्टास्माकं वीरामायरासे चिमत्ययः ॥ इत्यिधे पात्रस्थं जनमैशान्यात्
जन्यवति ततः आचमनीयमादाय ॥ ॐ आचमनीयमाचमनीयमाचमनीयमित्य
नेनोक्ते ॥ ॐ आचमनीयं प्रतिगृह्यतामिति दाता वदेत् ॥ ततो वरः ॥ आचमनीयं प्र
तिगृह्णामि युनिधाय ॥ यजमानहस्तादचमनीयमादाय ॥ ॐ आमागत्य शसा स ० स
जवर्चेसी ० ॥ प्रयं प्रजानामिधियर्ति यशूनामरिष्टं तनूनां ॥ इत्यनेन सक्तदा चामि
ति द्विस्तरदो देनो यजमानः ॥ कंस्य पात्रस्थं दधिमधः घृतानि कंस्य पात्रपिहितान्या
दाय म ॥ ॐ अर्धमधयर्को मधयर्कः ॥ इत्यनेनोक्ते ॥ ॐ मधयर्कं प्रतिगृह्यतामिति दा

२

२

३

राजपत्नी प्रबोधेन राक्षसां च प्रदापयेत् ॥ एतद्वर्जितमन्त्रा च ग
 म्यते नारदो मुनिः ॥ दृष्ट्वा च नगरं सखी वस्म्यतो नारदो कृषि तद्वर्जितं च प्रपश्य
 ते शोभते च महापुरी ॥ हेमश्चरु कनसंयुक्तं मणिरत्नगह्वरे ॥ १० ॥ तत्र भवते दिव
 बह्व्यासारसंयुतं ॥ अगारवो दृष्ट्वा निस्स नारीणां च पतिवृता ॥ ११ ॥ तत्रैव तैव नका
 सर्वे नास्तकोपि प्रपुत्रगा ॥ सोचन्ते न ते कोपिवंशहीनान दृष्ट्वा ॥ १२ ॥ वंशहीनो
 भवेद्राजा दैत्यैश्चैव हगकिशपः ॥ तस्य पत्नी शीलवती शोचयंते दिने दिने ॥ १३ ॥ सरवी
 सकलसंयुक्तं निर्गतानगरादपि ॥ नानावृद्ध भवेत्तत्र फलपुष्पविराजितं ॥ १४ ॥ दृष्ट्वा
 मनोरमं स्थानं तत्र कीदृशं तिस्रियः ॥ चित्रवती नदी नाम मङ्गलान्तत्र कारयेत् ॥ १५ ॥ व
 श्यति नारदो देवो विदुः भक्तिपरायणः ॥ प्रशम्य कुतूहली ॥ १६ ॥ दृष्ट्वा न प्रव्रजीत् ॥ १७ ॥
 इति श्रीभागवत महापुराणे सप्तस्कंधे श्रीकंदोपनिषत्सु त्रयोविंशोऽध्यायः ॥ २॥
 कनकावतुजा ॥ नमो भगवते सर्वसास्त्रविशारदः ॥ ३ ॥

३

३

३

यं॥ शक्रस्य वचनं श्रुत्वा धर्मवचनं दृष्ट्वा॥१३॥ **धर्मो वाच॥** येन कर्ममया यातं श्रु-
 त्वा त्वं राजनि श्रुतं॥ मत्पुत्रो के भवे राजा शिव भक्तो परायणं॥१४॥ विष्णु भक्तिपरित्यागो
 हि रक्तशयपथपते॥ विष्णुर्देवी भवे सोपि किं कर्तव्यं नराधिप॥१५॥ **इंद्रो वाच॥** तत्र
 लोके गमिष्यामि यत्र ब्रह्मा वेतुर्मुखः॥ धर्मराजसहदेव गच्छति ब्रह्मणा पुरी॥१६॥ नमः
 कृत्वा प्रजापत्य इदं वचनमवर्त्तते॥ **धर्मो वाच॥** शृणु देव प्रवक्ष्यामि विरंची कमलासने
 ॥१७॥ मत्पुत्रो के भवे राजा सर्वलोकभयंकर॥ किं कुर्वति भो ब्रह्मन् को समो दैत्यमदनं॥
 १८॥ शिव भक्तो भवे सोपि शिव प्रसादे भवे वली॥ **ब्रह्मो वाच॥** गच्छति देव भो के वयमिति
 पृतिजनार्दनः॥१९॥ ब्रह्मस्य वचनं श्रुत्वा गच्छति विष्णुसंनिधौ॥ कर्मानेकपुटो भूत्वा
 वंदते सर्वलोचनी॥२०॥ ब्राह्मि ब्राह्मि भवे देव आगता सर्वदेवता॥ हि॥ उत्तरा भवे दैत्यो
 शिव भक्तिपरायण॥२१॥ शिवे वै वंद्यं न च काले कदाचनः॥ चरद्वैतमो दैत्यो विलस-
 त् भक्तिविनाशन॥२२॥ **श्रीभगवानुवाच॥** शृणु नारद प्रविश्यामि पुत्रे मया सुमंडले

त्वं नारद विष्णु भक्तो ह्यहो ह्यहो देहि प्रम प्रभो ॥१॥ पूजितं राजर्षिगणना नार
 दं कृष्णमुत्तमं ॥ चरणं वंदते राजा त्रिवारं च पुनः पुनः ॥२॥ तदं प्रधि यते दी
 हाशमनामं प्रकाशितं ॥ पुत्रवधवतेशशी विष्णुभक्तिरुद्वेगता च ॥३॥ एता
 निवचनं वृत्ते गम्यते नारदो मुनिः ॥ कनकावली गृहे गत्वा विधुनः जाक रि
 ष्यति ॥४॥ विष्णु ज्ञानं विष्णु ध्यानं कुर्वते च दिने दिने ॥ हि शिवाय न जाना
 तिक्रियते गुह्यरूपं ॥५॥ प्राप्ते रक्षये मासे पुत्रजन्म भविष्यति ॥ आनंदं वर्तते
 जेहे कामना च पूर्ण भवेत् ॥६॥ हि शिवाय कस्य हर्षमाशं आनंदं सर्वमं त्रिगं ॥ आ
 रूयते तदा विप्रभगु पुत्रे च पंडिता ॥७॥ अर्धशतं दयते राजा मानंदत्वा पुनः पुनः
 ज्योतिषं गणभे विप्र सर्वज्ञेन विचारयेत् ॥८॥ वंशितो जायते उत्तमफालो नी
 जन्मनामप्रः ह्यहो उच्यते ॥ विष्णुभक्तो भवेत् राजा धर्मकर्म हृदयतः ॥९॥ सूर्या
 दिके वानंदं पुत्रवते गुरुमुत्तमं ॥ विप्रो वदति मेवाक्यतव पुत्रे मलावली ॥१०॥

रवचक्रसमो युक्तं वैष्णवं रूपपश्यते ॥१॥ कस्यानात्मगतो देवकुत्रस्थाने च गम्यते
 ॥ वरदे निष्प्रलेवाको इदं वचनमब्रवीत् ॥२॥ **॥ ॐ श्री गुरुवे नमः ॥** अतं च नारदो दे
 वीविष्णुलोकदिगगतः ॥ त्रिषु लोकेषु विष्णुतममम् नारदो मुनि ॥३॥ **कनकाव**
सुता ॥ अयमेव सफलं जन्म ॥ अयमेव सफलं वपुः ॥ अयमेव सफलं जन्म भवते तबद
 शनं ॥४॥ संततं हीनयामस्तं कृपा कुरु मनोपरि ॥ दीक्षायां देहि मे स्वाभिन्नये न वे गोभव
 विप्रति ॥५॥ **नारदो वाच ॥** शिवभक्तिभवे शजा शिवभक्तिपरायणः ॥ शिवमंत्रन
 जानामि विष्णुमंत्रपरायणः ॥६॥ वासुदेवं परमं यो न्यवेदमुपासते ॥ त्रिषु लो
 काद्ब्रवीत्तरेकं पश्यति दुष्मति ॥७॥ अकाशाय ततं तोयं यथा गच्छति ॥ ते ॥ सर्व
 देवनमस्तु ॥ कारं के शवं प्रतिगति ॥८॥ शिवभक्तिभवे सोऽपि येऽप्यंति नः न ॥ स या
 तिनश्चेत्तरेयावदाभूति संस्रवं ॥९॥ अतं वै विष्णुभक्तिविष्णु ॥ दी ॥ य
 शमशमं सदा देवस्य भवेत्कामनाफलं ॥१०॥ इदं संवचनं श्रुत्वा शिवच निजं ॥ ॥ त

५

प्रहरीयोधायः ॥ ३ ॥ पशुसतो वाच ॥ प्रहरीजन्मभण्डावर्तमानवर्किं वर
 तेभुनि ॥ तत्सर्वं मे तमिच्छामि त्वत्समादेमहाप्रभो ॥ १ ॥ श्रीगुरु ॥ अधिपतिगुरु
 जन्ममहाप्राज्ञपुनः जेन प्रवर्तते ॥ पालयति तदा माता विष्णुसंनैव तां तां ॥ २ ॥
 प्रमेतुपं चमेवर्षे आगतो नारदो मुनिः ॥ कनकाच तीपश्यमानं श्वेतं नित्यं वदी
 यते ॥ ३ ॥ अरतीधूपदीपश्च नैवेद्यं भोजनं तथा ॥ पलावरदित्यवैष्णवैः पूजितो ना
 रदो मुनिः ॥ ४ ॥ प्रहरी आगतो तत्र दृष्ट्वा चैव हृषीश्वरं ॥ प्रयंकोपि भवेमाता च
 हामितवनिष्कृतं ॥ ५ ॥ माता वाच ॥ प्रयं च नारदो देव विष्णु भक्तिपरायणः ॥ गुरु
 मेव भवेत्पुत्रं भवते पुत्रदायकः ॥ ६ ॥ दीक्षा हीनं हते जन्मं दीक्षा हीनं हते कुलं ॥ दीक्षा
 हीनं हते दानं दीक्षा हीनं हते व्रतं ॥ ७ ॥ प्रहरी वाच ॥ मातुश्च वचनं श्रुत्वा प्रहरी
 दो विस्मया गता ॥ वंदितं नारदं वाक्यं ॥ मुखवाक्यं प्रकाशितं ॥ ८ ॥ दीक्षा देहमे
 भगवन्मया पापप्रणाशनं ॥ माता च दीयते मंत्रं अस्माकं दीयते निजं ॥ ९ ॥

7

५

संनिको जाव॥ अथ भो राजसा हि न वेद वा कं न चान्यथा ॥ प्रकारशेभ
वेचंद्रः शकुर्केतु महावत् ॥ ११ ॥ अने अत्र गुरु किंदे कर्मस्थाने च भस्मतः शनि
शकुभवेष्टस्वसेत्रे प्रनीशये ॥ १२ ॥ राजयोग विज्ञानीया देवं वदति ज्योतिषि
त्रैलोक्या च धिपोरा जा धर्मकर्म हितुतः ॥ १३ ॥ ब्राह्मणं पठिते वेदा गीतं गायति
सांख्यः ॥ गायते चारण सर्व गायते मुनिना जना ॥ १४ ॥ राजहरे महानंद मंत्रणा म्ना
मवासना ॥ हिमकस्यो महानंद न चैव करिष्यते ॥ १५ ॥ ब्रह्मणा च गोदानं का
वमं वस्त्रं वा वरं ॥ सेवका नो महाद्वयं तुरंगं वस्त्रं शोभनं ॥ १६ ॥ दीनानां प्रहृष्टनाथानां
अमंदं व्यग्रदीयते ॥ यत्किंचित्स्नानादी दीयते वस्त्रं भक्षणं ॥ १७ ॥ जाव ॥ मोर्धनो जो
वैकैषतं वपुनः पुनः ॥ मंत्रणा नो अस्मदत्ता कं ज्ञाना तयारथं ॥ १८ ॥ यज्ञानां दीय
ते दानं गमं चैव चतुर्विधं ॥ अतिद्वयं वदता तया चैव गवादिषु ॥ १९ ॥ हि
भागवतपुराणा सप्त स्कंधा आशु कदेव परीक्षित संतः प्रोक्तं तदा ॥ २० ॥

8

॥ ३॥ अतः जगत्तदं वा को पठते देवतागणाः ॥ आगतो ह्यस्य भार्गवस्य राज्ञा दे
 वताः पठते तदा ॥ ३॥ विशात्मकं दशकारं पठते सर्वदेवताः ॥ पठते अधिपतिं देवता
 ॥ आनंदं पुनः पुनः ॥ ३॥ नाना रत्नमहात्मा नाना कोटि सूर्यप्रकाशता च प्रगल्भ
 वर्तते तत्र गायंते स्फुरन्ति नराः ॥ ३॥ एवं प्रवर्तते राजन आनंदं निशात्रयं ॥ महा
 देवि भयं मानः तोषयंति च देवताः ॥ ३॥ दिने च सप्तमे राजन देवता वदन्ति त्रिणाः ॥
 मंत्राणां वाचः ॥ प्रज्ञादौ लघुत्रकं च प्रशानं भविष्यति ॥ ३॥ वंशहीनं ज्ञेयं नोका
 ज्ञं भवति निष्फलं ॥ निष्फलं सर्वकामाणि सत्यं सत्यं वदाम्यहं ॥ ३॥ अपुत्रस्य गति
 र्नास्ति अपुत्रस्य हं कुतः ॥ अपुत्रो वसनाशायकृतिरेषा सजातनी ॥ ३॥ आनयंति ग
 हं पुत्रं जीवंति च कदाचनः ॥ न जीवतो कदापुत्रो तव वंशस्य विनाशनं ॥ ३॥ यस्य वंशस्य
 तो नास्ति नरके जातिनिश्चयं ॥ एवं सत्यं विज्ञानी यादृते पुरवासिनं ॥ ३॥ हिमकिं
 मना शीघ्रं मंत्राणां सह संयुतं ॥ जन्मप्रभे शिखानां नीत्वा वीजोऽद्यादि नंतदा ॥ ३॥ वंशं

ग

न्यते मृतः प्रजापतिरितिः ॥ १२ ॥ पिता देवत्वं पुत्रयाप्यते त्वं रसातले वि
तावच वचनं श्रुत्वा प्रह्लादो वाक्यमब्रुवत् ॥ १३ ॥ अमान्यं देवसांस्त्राव
अमान्यं देवतीर्थकं अमान्यं च ह्यसौ गतो ते गच्छति रसातले ॥ सत्यं सत्यं पुनः सत्यं
वदते नारदो मुनिः ॥ रामनाभं परं देवं न देवो के शं परं ॥ नारायणं देवदेवं न नत्सृजं
ति पितामहं त्वं ज्ञाप्यति महादेवं मम ज्ञाप्यति जनार्दनः ॥ १४ ॥ हिमकि
स्य तदा कोपेताडितं नष्टकादिभिः पश्यति सकललोकां माता वैवस्वतु पश्यति ॥ १५ ॥
चग्रे माता रोदतं सकलमासमाः ॥ सोऽव्यति सर्वलोकं सुगुहं रजसस्यमः ॥ नगरमा
नवासर्वं संपादयति ते हृदि ॥ निर्दयेण हिमकिं पुत्रं ज्ञोचनमभ्यते ॥ १६ ॥
वा ॥ श्रुत्वा तं मंत्रं सर्वं सर्वं हृता हृत्पते ॥ आनयति च पापाय ॥ १७ ॥
दे ॥ वाक्यं वक्ररुते राजन प्रह्लादं तं ब्रूयति विसर्जनं ॥ १८ ॥
गृहे गता ॥ प्रह्लादोऽस्मरतो मंत्रं तं मुनिं जनार्दनं ॥ जनार्दनं मया शिवं नादत्तं
मस्तुभ्यं

६५

मता वात्सकापलतं सर्वरामनामं च लिख्यते ॥ पठने वात्सका सर्वरामनामं च भा
ष्यते ॥ पठितो रोषमानं च प्रह्लादं ताडितं तदा ॥ तदा पि प्रह्लादे भक्तिः अधिकं रामस्य
रमां ॥ मया वाक्यं न कर्तव्यं न विना न च पठितं ॥ सांउमको तदा तत्र गता च रात्रं मंद
रे ॥ वस्तुं ऊच रात्रे न पठत वां च वात्सकं ॥ पठते रामं त्रं च शिवं त्रं न भाष्यते ॥ स
र्वे वात्सका तं शिष्यं रामनामं च भाष्यते ॥ हिमं किं स्य तदा श्रुत्वा भवते कोप भूयते ॥
किं स्य यो वा ॥ आदि देवं महादेवं सर्वदेवेन वंदितं ॥ यदे युगे रूयं योति महादे
वो विनिश्चृतं ॥ वस्तुं कोटि मते योति विंकोटि रूयं गता ॥ गंगा शलाखसोऽं महा
देवो विनिश्चृतं ॥ किं त्वं न जायते मरुति तु ॥ आग्यान कारयेत् ॥ पिरत्रक्षिं न कर्त
व्यं स पुत्रो नरकं व्रजेत् ॥ परिसीमं प्रहरणं व्रतं चोदं च विप्रयेत् ॥ त्रिकाशा त कोपु
त्र जायते वसधा तने ॥ पुत्रो सोपि विप्रभक्ति भाव्यो सोपि पतिव्रता ॥ स पुत्रो यस्तु
चि स्या संव मया श्रुत्वा पुरातनः ॥ पितापि वचन श्रुत्वा पुत्रो वच ता शिवा त

पुत्रो जायते पिता यस्य अन्य चारी स्वपुत्रो किं करिष्यति रामो यिरु का लं कं सर्गपा
 तात्प्रत्युक्तं १८ शमनामपरे नित्यं वेदे वा कं पुरातनं शमनामपरि न रामं देवसु
 पासिति त्रिवितं जाह वीतीरे कृपं घनतदुति ये सेवंति महादेव पू कदा नार्द
 नं ११ जायते नरके चोरे वेदे वा कं पुरातनं रामो यिरु मते सर्वे सर्गपा कदा प्रत्युक्तं
 १२ शमनामनमेत्या ज्योतारशां तरशां भवेत् विष्णु भक्ति स्य ये कुर्यात् देवेन न
 प्यतं १३ विष्णुर्जायते कृत्वा महादेवेन निं देवेत ये सेवंति महादेवेन दूष्यति
 जनादने १४ निंदा शेष परं तात न भूतो न भविष्यति निंदा तात न कर्तव्यं प्रायौकं
 वगैरपि १५ सेवतं महादेवेन दूष्य जनार्दनं पुरे स्प च वनं म्रत्वा पिता च च
 मवृत्त १६ गभञ्जि सी भवे पुत्र युष्माकं ररुत्त कथं शिव मंत्र शिव ध्यानं पठपु
 त्र दिने दिने १७ अमरं भवते देह शिव वा कं न चान्यथा शिव तु ना परो ध्या
 नं शिव तु ना परो जयः शिव भक्ति परो नास्ति त्रै लोके स चरा चरं किं त्वं नम

॥ शिवे ॥ धनपुत्रमहाशयस्य ज्ञानविचारणं वचनफलं यत्पुत्रत
 वही ॥ वचनं मिते ॥ ११ ॥ गुरुमंत्रपरं त्यागी ॥ अथ देव उवाच ॥ तदा मंत्रं न दत्त
 त्वं सदा ॥ उवाच ॥ तदा मिते ॥ १२ ॥ ॥ अथाभंगं न कर्तव्यं कदाचित् ॥
 दातुं न मनः ॥ असौ भवेदेवो ददं वचनं कारयेत् ॥ १३ ॥ नारदं दीयते दीप्तप्रज्ञादं व
 ददं कृतं ॥ स्नानं कुर्वति तैत्तिरीयं प्रातः कारयेत् पुनः पुनः ॥ १४ ॥ नारदं गच्छते स्वर्गं यत्र
 देवो जनार्दनः ॥ अथ रं किं नृपदेवं प्रसीति नारदं मुनिः ॥ १५ ॥ देवो वा ॥ क
 त्रस्थाने गते विप्रविष्टं दृष्टोपि नारदः ॥ यस्य स्थाने गता स्वामिनः केन कर्म च दृश्य
 ते ॥ १६ ॥ नारदं ॥ प्रत्युक्तो गता मे दृष्टा दृष्टं च मंदले ॥ तत्र हि शक्तिः स्या
 राजा शिवभक्तिपरायणः ॥ १७ ॥ विष्णुस्मरणं परं त्यागी रुद्रं जाप्यं तु कारयेत् ॥ १८ ॥
 जितो धिवा शत्रोः सत्यं सत्यं वदामि ॥ १९ ॥ तस्य पत्नी विष्णुभक्तिसंपुत्रपत्नी द
 स्या ॥ अत्र लोकशिवभक्तिविष्णुमंत्रं न कारयेत् ॥ २० ॥ शिवं राजा शिवध्यानं

६
ॐ

शिवचतुर्चकारयेत् ॥ ॐ नमः शिवाय मंत्रेण जपत कंदिने दिने ॥ शिवमंत्रं
दुःप्रहृष्टं ॥ एता कर्ममया दृष्टा न कर्मसर्वदेवता ॥ सत्यं व्रत परं त्यागी मिथ्या व्रतं च
पातयेत् ॥ २॥ इति श्रीभागवत महापुराणे सप्तमोऽध्यायः ॥ ४ ॥ परीक्षित उवाच ॥ क
थं हि र्गकस्यो राजानरसिंहं निघ्नतं ॥ अणुत्वमेव मित्रा मित्रि किं भवत कतरे त्वं ॥
तदापि ह्यदशे चर्षे सांज कर्मचिह्नयेत् ॥ तदापि दीयते पुत्र प्रजापते विमला
मति ॥ २॥ दीयते शिवविद्या च शिवमंत्रं तथा भवेत् ॥ हि र्गकस्य मुखं अस्त्वा प्राग
तंग्रहमं नृह ॥ शिवचत्विष्यते पाठं पुरुषं च निश्चयं ॥ प्रजापते तदा काले तम
नामं च न विदो ॥ ४ ॥ पठेत्तदा वा ॥ रामनामं पठेत्तं शिवमंत्रं च कारयेत् ॥ शिवमंत्रं
पठेत्तदा ते गृहे शोके सच शचरं ॥ ५ ॥ प्रजापते वा ॥ रामनामं पठेत्तं शिवमंत्रं पठेत्तं जपः
रामं च न मे ध्यायेत्तं भूतो न भविष्यति ॥ प्रजापते भूतं अस्त्वा पठेत्तं गृहमा

१५

६
ॐ

६

पुरुपुत्रं शिवं मंत्रं शिवं प्रजापतयः शिवं मंत्रं प्रजापतयः शिवं मंत्रं प्रजापतयः
 पिता च वचनं श्रुत्वा पुत्रं वचनं प्रवृत्तं सप्तमं मंत्रं प्रजापतयः शिवं मंत्रं प्रजापतयः
 योपपन्नं तिस्रो विनाशं नैव संशयः विनाशं भवते नो कार्ये शिवं मंत्रं प्रजापतयः
 सगेन जायते देही कर्मना सर्वगतिरिति दिव्यदेहि भवते तत्र यमः शिवं मंत्रं प्रजापतयः
 मन्त्रं भवेत्तच्छाविना भक्तिर्न भुङ्क्ते विष्णु भक्तिरुदरे नित्यं भवति शिवं मंत्रं प्रजापतयः
 न पुत्रस्य वचनं श्रुत्वा हि शक्तिर्योऽधो संयुता पुत्रस्य वचनं श्रुत्वा हि शक्तिर्योऽधो संयुता
 पुत्रं जन्तुं बंधनं कृत्वा जारितो पर्वतो परि शिवं मंत्रं प्रजापतयः
 इति प्रबुद्धरूपिणां प्राता च रोदनं गृहं विना पंच पुनः पुनः सप्तवारं जारितो पुत्रमे
 कं रोमं न विद्यते तदा पिवते तैलं कासाधु साधु वप्रवृत्तं मुचमुच भोजनं वा
 कं नायति गृहे पुरुपुत्रं मंत्रं प्राण्या शिवं मंत्रं प्रजापतयः न मे विद्यं
 महादेवं न मे विद्यं जनार्दनं न मे विद्यं भगवतं न मे विद्यंति देवता निंदारहितं पुरु

15

६

त्र

तिराजपुत्रं न सावधानं च जीवतं विस्मयं च तदा सर्वे साधकाः कश्चिद्वोचते ॥ प्रह्ला
 दोऽप्रापितं गेहे माता पश्यति पुत्रकं रुदं तीव्रतया माता पुष्टिं तं भुजमस्तकं ॥ भर्तारि
 वदते शरीरात् स्वकं नैव धातयेत् ॥ एकपुत्रो मया वैवर्णिफलेन वंशजायते ॥ न पुत्रस्त
 पशोधर्मन पुत्रस्तपसो धनं न पुत्रस्तपरोत्तमं न पुत्रस्तपरोत्तमः ॥ १५ ॥ सुं व सुं व भो
 राजन मम पुंस्तपुर्त्तमं ॥ एकपुत्रविनश्यति समस्तं च विनाशनं ॥ १६ ॥ पत्नी चित्रचन्द्र
 त्यादैस्तं वचनमब्रवीत् ॥ रुदं तीव्रं राजपत्नी विनवंती पुनः पुनः ॥ १७ ॥ इति श्री
 भवतमहापुराणे तमस्कंधे प्रह्लादसंवादे स्वकीयव्याख्यानामप
 मेधस्य ॥ ५ ॥ प्रह्लादोवाच ॥ जनः परं च किं भूते योगिनो हि ॥ १८ ॥ त
 सर्वस्यो तु मिश्रामिकत्वं न प्रमादगत् ॥ १९ ॥ येऽप्यशान्तिनरो भवन्त्येता
 तर्कः ॥ राजा च वचनं श्रुत्वा मुको वचनमब्रवीत् ॥ २० ॥ पुनः पुनः
 नमहाश्रयं श्रुत्वा नोपायमाशने ॥ २१ ॥ पुनः पुनः वक्ष्यामि भवति ॥ २२ ॥

स्पष्टं त
 ने सर्वपा
 रापुराज
 शिं

ते पुत्रभाता कतित्रेषु यथा भवति स गमं जन्महेतुं स जेन्द्रः ज्ञातेषु भुंज
 ते मेकवृत्तसमाह्वानाना पश्यति हं गमं प्रातः दृष्टिं ज्ञाते कोत वाचः २ नः
 पुत्रभाता पिता माता भुंजते कर्मणा फले मेकपुत्रो धनादेव मेकपुः प्राज्ञं दिनं
 मेकपुत्रो महापानी मेकपुत्रो च देवता मेकपुत्रो सर्वभूत्वा मेकपुत्रो धनं
 मेकपुत्र भवेऽग्रं धनं धर मेकससया कुञ्जरुप भवे मेको मेको विवह संदेहं चौरकर्म
 कृतां कोपि साधो कोपि भविष्यति एवं सत्यं विज्ञा नार्थं सर्वकर्म चकारकं सासा संपद्य
 ते बुद्धि ससक्ति सच भावना सहाया तादृसा ज्ञेया ज्ञादृसी भवतव्यता क्रोधं चेतो महा
 दैत्यः अग्नि मध्ये प्रदीयते अतिस्त्रुति महा ज्ञानाः आकाशे चैव प्रजायत प्रज्ञा दो
 चतुस्तत्र शमनामं च ध्यायिते अग्नि मध्ये तदा तत्र ज्ञाना ति शीतल जलं दिने च स
 एमे चैव अग्नि निर्वर्तते तदा प्रज्ञा दो गृहमा गत्वा सर्वत्र ज्ञेयं च विस्पृता

पायमोनवपतिध्रुवं अदोषाघाततेतातनननीकिंभविष्यति गर्वनकयतिता
 तगर्वप्राणानिनाशनं गर्वस्यागीजोपुरुषानतेजांतिरसातले एतद्वचनसत्यं च अन्य
 ध्यानैवजायते कामक्रोधपरत्याजांशिवभक्तिंचकारयेत् दृढराज्यंभवेतुभ्यंनदृष्टं
 तिजनादनः विष्णुदेवीभवेतातअरारज्यंभविष्यति पुत्रस्यवचनंश्रुत्वाहिरु
 कस्यपकोपतः क्रोधंवज्रम्यतेदेत्यतदावधनमधुर्वति हिणकस्यकदाच पितादे
 षीभवेपुत्रोहृन्मनैववपातकं कडाहेतैःनसंपुगेअग्निवैवप्रजात्ययत् अतिनष्टं
 महातपकात्यकंचभविष्यति प्रजादंपतितंशीघ्रसंप्रवारंपुनःपुनः अग्निर्नजानि
 तंरोगंविस्मृतंसकलंप्रजा विस्मृतोहिरुकिंमपकदाद्रष्टुंभविष्यति अचिन्तामध्वग्रा
 मंचकाशुभारंप्रनीयते देतस्यवचनंश्रुत्वाग्रागताभारनेकध्व वनाष्ट
 समाज्ञानकर्तव्यंचअग्निमध्वेप्रजातिरुचनेमपरत्याज्यहंचप्रात्युत्तरं
 जलंरक्षाकृतजेनपवतेजेनरक्षते तप्तैत्येनकाष्टेनरपिपरंधतेनिश्च

प्राग्भाषं न दोषभाक् चयंचनिर्भयं भूत्वा गोविंदं रूतेमप्य
 सदा नाथोऽपानाथानां जगद्गुरुः रूतुमेदिवरात्रौ सौचं नैव च
 त्रस्य वचनं प्रकृत्वा ह माकुर्वति प्रातुरं हि रिकस्योगता गेहं विस्मयं
 विस्मयं मंत्रणा सर्वप्रज्ञादं जीवतमागता अग्निर्न दह्यते देहं साधु
 विष्णुते राजानमन्यते वाक्पदयानास्तिकटाचनः ताम्रमुखोऽनः भूत्वा
 क्रोधवतं च जल्पते सेवतं पिता पुत्रमाता चैव पुनः पुनः शिवपूजा च कर्त्तुं
 वं प्रह्वं त्रिभिश्चरुपिणं सर्वकर्म भवेत्सिद्धं मंत्रणा वचनं कारयेत्
 पिता दोषी भवेत्पुत्र न ते धर्म न ते जसा जीवते च भवा तनयं च मय ते च पिता
 यदा गंगा शंखा प्रवादेन वृषो त्सर्गं चिक्कात् पित्रां सोधनाथाय गयाया
 पिंडपातनं श्राद्धं च कुरुते सौ पुत्रो व नंदनः अन्त्यमृत्युमेताजे च अत्र
 गतीनां जेगता तारयंति तदा पुत्रसंभवं वदाम न पुत्रौ पिपरं धर्मं न पुत्र

प्रह्लादो ह्यप्यते माता रुदनं कुरुते तदा हृदं
 च स्फोटं तं प्राप्ता सिरा दत्त्वा पुनः पुनः ॥ माता पुत्रं विषं दद्यात् पिता विक्रं
 यत्ने स तं राजा हरति सर्वं स्वसुरां कस्य जायते ॥ पिता दोषी भवे पुत्रो माता दो
 षी कदा भवे ॥ अत्र सोमं सर्वं संसारे भवते नात्र संशयः ॥ अथ मे शं करो एव पिता च म
 नुरंजनं पुनः एव विष्णु देव पिता प्रद्युम्न रूपेण ॥ गोविंद सर्वजानां सिगुपं च प्रगटीक
 तं स प्रसन्नो भवे मां यो पिता दंडं न कारयेत् ॥ यदा प्राणतदा भक्ति यदा प्राणतदा धनं
 यदा प्राणतदा तीर्थं यदा प्राणतदा गुरु ॥ प्राणोऽपि यदा जाति सेवुं किं करु
 ते यदा प्राणतदा सेवा प्राणाहीनं कथं फलं ॥ एवं सत्यं च जानुं भ्रंजं नमवेचनं
 कारयेत् पुत्रं दायया राज्ञ्यशरीरं च पुनः पुनः ॥ माता चैकैकं कर्त्तुं त्वा प्र
 ह्लादो वाक्यं प्रवृत्तौ ॥ तव च त्वचनं श्रुत्वा पतिः प्रजानी
 च सत्वरं पिता धर्मपरं त्यागी तदा कं किं करिष्यति ॥ विष्णु ह्यप्रा भवेतात्

मंविना दुर्लभं भानुपं जन्म गुरुत्वा कंच दुर्लभं दीपकं गुच वतथा
 वेदोपि तपकं दीपं पदि गुरुत्वा पर्वजन्म स्फुटं कृतं विवाच एभवे
 माता इहि जन्म पय वित्रकं धर्मो माता पिता धर्मो धर्मो धिः श्रद्धा धवः
 धर्महीन भवे एवैन केच पतंत धवं एव वचन मे सत्ता यानेव
 चित्तयः चतुरा इत्येतासां जन्मे चैव स्थिते सथा भूमते सत्ता जौ नीपु
 भक्तिहीने पुमान्वाः विंशत्यस्थ्या वराणां नवलक्षं तु जंगमा एकाद
 शाक्रम कीट पंशुणा च दशसथा यस्मिन् विंशत्यस्थ्या नशनां चतुर्लक्ष
 क एतानि जौ निभु कथं पश्चात् भानुपं भवेत् मानुषं दुर्लभं जन्म कर्मभू
 मा च दुर्लभं दुर्लभं विश्वमस्ति स्य दुर्लभं जादूवी जलं शालगनाम शिला
 एता दुर्लभं साधक सेवनं दुर्लभं साधको पुत्र भार्या चैव पतिवृता ए
 कादशी दुर्लभं नो के प्रियामे स्नान दुर्लभं दुर्लभं स्याद्विष्णोर्वाङ्गाय

स्यपरोक्षः नपुत्रस्यपरोक्षः नपुत्रस्यपरोक्षः ॥ १२ ॥ पितालोपीयदापुत्रतस्य
 कर्मनिराथकं ॥ प्रवृत्तपुत्रयंकिसिचिरं प्रगटीकृतं ॥ प्रसन्नोभवते कस्य
 निष्कपटोनिचमानवाः ॥ हिण्किस्यकिं ज्ञानमिप्रवृत्तौपुत्रतोहरि ॥ मिशैक
 त्वापीगगनेचमेघाः ॥ नंतरेभानुजलेचपटम् ॥ हेतुस्तोमेः कुमदस्य तोयं ज्ञेय
 स्पष्टितेनकदाचमूर ॥ यज्ञेदेवेहि ज्ञेयैर्देवज्ञेयैर्गुरु ॥ यादृशभावनातस्य
 सिद्धिर्भवतितादृशी ॥ भावहीनपुत्रं शुभकीर्तयेत्तु कारयेत् ॥ काश्चैव हेव
 यंपुत्रस्तत्प्रज्ञो जगद्गणः ॥ १३ ॥ अति क्रोधाप्रतापेत्पुत्रं आत्मारुहं हि कारयेत्
 एवं सत्यं विजानीया शरीरं न पुनः पुनः ॥ १४ ॥ माता च वचनं श्रुत्वा लोकैर्देवनम
 वृवीत् ॥ १५ ॥ अहो वावा ॥ भक्तिहीनं यदा देहं कल्पयं किं प्रजो ज्ञेया सा चेपदेव
 मुकृतं माता विष्मभक्तिपरायणं ॥ कर्महीनं भवेदेही चतुराशी न भोक्तव्यं ॥ १६ ॥
 खेदजा अंडितो ह्युजः ॥ जैरजा च पुनः पुनः ॥ अधकृपमलघोषा संनिजं यं जन

२२

स

१२

भवन्तिमानवाः एवं जीवसर्वं जंतुविभेदं नैव कारयेत् अनेकं च शुभं वा
 यमदंडं न कारयेत् भवते मानुषं जन्म यमदंडं च पश्यते पुन्यपुत्रं वा च त्रियम्
 दारे च दृश्यते संभीषाकं तस्मै त्रे गुडपाकं च विह्वला तस्मै ज्ञं ब्राह्मण्यतेत
 यस्तं भयं कुरुतां तादृशमानं मुद्राणां त्रिजिह्वं त्रिच विह्वलं तस्मै तत्र
 हि त्रिजिह्वं त्रिच ह्यमानं पुनश्च दंडं हसेन पूतिकाः दद्यात् तत्र भूतिं त्रिं हि शि
 कस्योपजायते धर्मराजा मरुते जोषायां च भयं करः चित्रगुणो मरुते जोषि वि
 कर्मणा फलं पुन्यपापविचारं धर्मराजा प्रसीयते धर्मराज विचारेण मानो पुमा
 नदीयः दृष्ट्वा सुकुतकर्म च मानं देत्वा पुनः पुनः ब्रह्मलोकं शिवलोकं देहलोकं
 तथैव च विष्णुलोकं तथा भावो भोगतः स यथेच्छति येन रायापसंयुक्ता ये दृष्ट्वा च
 भयं करः जायते च मरुत नर्कः प्रतिज्ञां भविष्यति भो भो पापादुराचा
 शीकर्म भूषा च दुर्लभं मे कजन्म सपार्थीय नर्कजो नीपुं भुंजते एवं शासं निजं सत्यं

२३

१३

श्रीमेत्रदुर्लभं ॥ यो न च भ्रमते माता दृष्ट्वा च विस्मये गता ॥ २४ ॥ अधिकं शासमे
 भूत्वा कं पतानं च मुहुर्मुहुः ॥ कीदृशं तं गमं भूत्वा सर्वव्यापनं च परिहाः ॥ २५ ॥ सिंह
 व्याघ्रं मयं भूत्वा नु जं रं मगयो हयः ॥ मयं कछे जं नौ केव कथमानं न शक्यते ॥ २६ ॥
 सीसारं तं रं का कूं मं जित्वा जीवं मने कथा ॥ २७ ॥ अस्यावरं मयं भूत्वा वर्तमानं तं दृष्ट्वा
 काष्टं वृत्तं तं भूत्वा पुष्पं नागवत्तं तथा ॥ मातरं ती के त की चैव नुं कं मयं कं जं भवे
 त ॥ २८ ॥ अतः संख्या न जानामि मे भूत्वा च पुरातनं ॥ जन्मस्थानं मयं भूत्वा तारामं डि न
 मे च व ॥ २९ ॥ रभानि मुक्तिं कंधा न सर्वं भूत्वा न जानमे ॥ स्यावरं जं गमं भूत्वा मया मुक्ता
 पुरातनं ॥ ३० ॥ अतिशयं मयं माता गुरु वाको न रं घये ॥ विना भक्तिं न जीवन्ति य जीवन्ति
 किं फलं ॥ ३१ ॥ अंते चैव न र्क वा स किं फलं जीवतं नरः ॥ जीवन्ति मानव ॥ अस्मिन्नेव भक्ति
 पराधनः ॥ ३२ ॥ यदा पंचदिनं जीविसि फलं भवते नरः ॥ यो जीवस्य नि ॥ न स स ॥ वरं पंच
 दिनानं च ॥ ३३ ॥ ते च क ॥ म ॥ ह ॥ स्त्रा ॥ शि ॥ भ ॥ क्ति ॥ ही ॥ ने ॥ पु ॥ के ॥ वा ॥ वः ॥ चतुरा ॥ श ॥ म ॥ च ॥ भो ॥ मं ॥ पु ॥ नः ॥
 वेष्मभ

24

रं शयते प्रमः ॥ १ ॥ दिक्कालौ न मे का लो न वाग्नि नैव ते जलं सिंह व्याघ्रं ॥ २ ॥ हं वृश्चि
 कादि न मे प्रतं ॥ ३ ॥ अंतर्दि न मे प्रत्यु वायु भूमी कलावनः ॥ ४ ॥ त्रीषु वाचस्पत्यु न मे
 हारशमासकं ॥ ५ ॥ त्रिषो पंचदशो नैव वारं नैव तथा भवेत् ॥ ६ ॥ रिक्त्यो गं शकुलं मास ह
 दशकं भवेत् ॥ ७ ॥ एवं वरं प्रयो नीत्वा नारायणं किं करिष्यति ॥ ८ ॥ अर्च्यं करिष्यामि
 अर्च्यं कौशाद्रुताशनं ॥ ९ ॥ अर्च्यं एक रिष्यति जलजीवं च जंतवा ॥ १० ॥ एवं वरं दत्तं शक्नुते
 कर्तुं च स निश्चयं ॥ ११ ॥ त्वं चैव तु ह निरुपमि मम ॥ १२ ॥ आशान कारयेत् ॥ १३ ॥ एवं वरं दत्तं ते वाक्यं
 प्रज्ञादो वाक्यमवुवा ॥ १४ ॥ प्रज्ञादो वाच मातागर्भे विवर्तते विधाता वैवलिष्यते स
 गोप्य न नरो वापि पंडितः ॥ १५ ॥ स्मिद शौरि पि ॥ १६ ॥ चित्रगुप्त पुनः लिख्यत्वा देः प्रहस्य मां न का
 दुस्वप्नं भयं हेतुं मुक्तं नैव तु यतवः ॥ १७ ॥ यदा कर्म भवेत्सी शंतदा कालेन संसयः ॥ १८ ॥ अ
 हं सोचं न कुरुते न भयं च कदाचनः ॥ १९ ॥ अकृतं नैव भक्त्यं कृतं कर्म च नो गयेत् ॥ २० ॥
 सर्वपापविना संच विष्णु भक्तो सदा भवेत् ॥ २१ ॥ बहु कर्म कदा कदा विष्णु भक्त न का

भ्रममानं च अगतेन पुनः पुनः एवं च सर्वयोनेषु मानवाः भ्रमते सदा विनाशां
 तिच देहानि विविधैश्च संसृता महमानं भवन्निष्प्रजितं हव भस्मका प्र
 हृष्टा तु भवे कीट एव देहस्य तद्गता विद्यते ही भवेता तया वत्कर्मन कारयेत् कर्म
 फलं तथा देही ते जन्मं सफलं भवेत् कोटजन्मं कते पृजा त्प्रते मानयेत नु कर्मभूमि
 भवेता तः यो कृत्वा सोऽपि भुंजते गर्वनाधारयेता त सर्वदेह विनाशनं स्थावरं च भवे
 देही विष्णु भक्तिपरायणः प्रकृतवचनं मत्वा हि रा कस्यो जो धावृत्तं त्रय
 वा त्प्रभते नूनं कथं जान समर्थयो कोटयुगप्रलयं याति कोटकल्पं त्प्रभवे निमेषं
 शंकरं देवं जस्य पारो न पश्यते संजीवनीमुपे विद्या सो देवो किं नृपृजां शं कृते वं परो
 देवं न भूतो न भविष्यति ईश्वरेण वरं दत्वा अराधुं स्य पुमति त्वयं रजति हा नं च शि
 वप्रहमान जायते मे शं करो से वत सं वरं वो जा प्रदीयते तदा प्रसन्नो भविष्यति
 ब्रूहि च निम्नतं मया वाचा तदा त्वा वृत्ता विष्णु महेश्वरः वच (क) जन देव जेव
 नः टिं

26

३

परायणं मम प्रीति भवेति त्वं स ह्यनामस्मरणं ॥ अमरं चैव त्वं ॥ शंकरं
 शेषं त्वपाशिना ॥ नारायणं चरं त्वाचरं त्वापिता धक ॥ होमं वाचं महानगरं
 रुपाचं द्रुस्ययो योगोदानं महादानं महापातकनाशनं ॥ ३ ॥ शङ्करं धनक
 त्वं विरोधं धर्मनाशनं ॥ अति क्रोधी भवेत्तो कामोऽसुखि नः ॥ ४ ॥ विंड
 वृत्तां उमधेव गुरु प्रसादोऽपि लभ्यते ॥ इडा भगवती गंगा विंगुलाय मयी नदी
 इडा विंगुलाय मयी मध्योऽसौ नमो नमो स्वती त्रिवेणी लंगमं दस्यु सोतीर्थं राजो उच्य
 ते ॥ सर्वदेहं वसे विष्णु योगनामं स योगवित् ॥ सिद्धा विसेवत योगं शंकरं पूज्य
 पाशिना ॥ आना हारस्य शृणु सस्य शब्दे स्यो धनिः ॥ धुनिरंतर्गतं योति
 तौ तिरंतर्गतं मना ॥ तन्मया परिधि पुरं तद्विष्णु परमं पदं ॥ एवं वैश्वामभक्तिम्
 कर्तव्यं च मला मम ॥ विष्णु भक्ति विना तानां प्रतेजाति प्रयोगति एक जन्म स
 पार्थाय न केचं भुजते वदु ॥ यथा कूपं च चक्रेण भूमं ते च पुनः पुनः टिं मरी

मम संवकारयेत् ॥ १ ॥ रामा तु न परो देवो वै नो कं स चराचरं
 माता पिता पुत्र दीपमानो नाम स एव मोक्षायः
 ॥ ३ ॥ शो वाच ॥ भगवन् ज्ञान न मे ए सर्व सा स्मृति शरदः किंपुनः भवितो अ
 जेत तो ब्रूहि महा मुनि ॥ शुको वाच ॥ यथा भवति च तानंत सर्व कथयामि ते ॥ अत्र
 सर्व पापेभ्यो मुक्तये नात्र संसयः ॥ २ ॥ हि र्ना कस्य तदा प्रकृत्वा प्रह्लादं वचनं मुखं त
 मा स्मा तु भवे राजा इदं वचनं मद्रवीत् ॥ ३ ॥ हि र्ना कस्य दो वाच ॥ अतः पुत्र मिदं
 ज्ञानं मम वचनं कारयेत् ॥ जीवन्ति च मयं वा कं स हंत बहू मा स ॥ ४ ॥ त्वम
 तु भवे नि कटो पिता वा कं न कारयेत् ॥ ५ ॥ अज्ञा भगं वक्तुं ते पुत्रो वा रंत ॥ तै रमा त
 ले ॥ ६ ॥ प्रह्लादो वाच ॥ कोटयो नी भवे माता कोटयो नी भवे पि ॥ ७ ॥ त्वमा ता
 पिता कस्य चि ह्य भक्तं धारयेत् ॥ ८ ॥ विदुः भक्तो भवे ये न तस्य भ ॥ ९ ॥ त्वा कारं रयेत्
 आदि ॥ प्रति भवे विष्णु सिद्ध ते सर्व देवता ॥ १० ॥ कथं शिवं परं न्या ॥ ११ ॥ मयि भक्ति

28

१६

र्दनः प्रवृत्तानीयात्वं नाथो युष्माकं किं करिष्यति ॥ सुको वाच ॥ १ जनम
 हा प्राप्ते प्रवृत्ते पापनाशनं ये प्रसूति नरो नारी मुच्यते सर्वपातकै ॥ वाच नारायणो
 देवो हृष्ट भक्तिं महादुरं स्मरं नारसिंहं स्याद्वाहिना हि जनार्दनः ॥ वाङ्मनो वाच
 अनाथनाथो त्वं नाथः भक्तवत्सल सर्वतः तेन रूपं हरे देव तेन रूपं कर्मा ॥ ते ॥ टीना
 नाथः प्रकृतशब्दं प्रकृतो विवर्तनं कृतं ॥ शंकरं सिमरं देवकालं वनिशकांशर ॥ स्त्री पु
 रुषनते कालं शब्दं नैव च ध्यातकं ॥ अंतरेवर्जिते काले जल अग्नि कला भवेत् ॥ च
 दशमासनते काले ॥ तिथिवारं न योगयोः संकरं चरं दत्ता कथं देवो वि
 नाशनं ॥ सुकदेवो वाच ॥ रजनी धार्यते विवं प्रत्यमासे नयो दश ॥ तिथिवारं तथा योगं
 नरुचं भववर्जितं ॥ संध्या काले समो प्रवेश च न तथा भवेत् ॥ अस्थं भस्मादितं तत्र
 प्रगटी भूतिगर्हितं ॥ नसिंह धार्यते रूपं प्रवृत्ते रोम हर्षणं करं च कनकाकारं शृंगं च
 न प्रमदुते ॥ ताडितं दक्षगोहसेवितो धरणी तले ॥ अर्द्धमात्र गृहे मध्य अर्धवाधा

१६

वि

स्य

३

रयेत् यदि न विमुक्तं कृत्स्नं सर्वधर्मविनाशनं एवं संचिजानीयात् विरोधं किं
करिष्यति यत्कर्म भवेहीनं विरोधं चैव कारयेत् त्वं सत्यं भवेति कदे सत्यं सत्यं वि
दामिह प्रागाधिगतिं ह्यश्च नरो वैव नरोत्तमं पि सा क्रोधं न कर्तव्यं अति नो भं
न कारयेत् क्रोधो नो भं फलं नालि प्रकृत्य मेव गुरुमुखं त्वं चामस्य स्यात्ताडी वि
तश्चेन्मया तथा नत्ता मत्तश्च परीषद्भवपुष्पगणध्वजे मुकोवाच एवं च दं
ति प्रह्लादो हि र्गिकं क्रोधं संयतः प्रह्लादो विदुर्दं वधा हन्यमानं च मुद्गरेः अं
तर्हि मत्तास्थं भवाप्राणं रत्नं पंडितं प्रह्लादो वंद्यते तत्र अंतरं निजमंदरं ह्य
मानं मत्तादूते प्रह्लादं पुनः पुनः स्मरन्नाच मत्तादेवं अगु वाक्यपि रं नं प्र
ह्लादो वाच जले विस्मस्य जले विस्म विस्म आकासमंडले विस्म सोतन उपेयं वि
तीयं नानिरंतरं एवं वदंति ते वाक्यं वारं वारं पुनः पुनः हि र्गिकं स्य अदैत्यनि
र्दया पाप कर्मणः हि र्गिकस्य जेवाच कथं राम कथं कृष्ण कथा जेवा जना

ति

[illegible]

२

कमुत्तितं ॥२॥ तत्रस्थाने निवासंति हि र्णिकस्य पश्यति ॥ कृतयुगे
 सर्वमैतनी ॥३॥ कृतयुगं प्रवक्ष्यामि शृणु त्वं राजसत्तमं ॥ कुर्वन्ति सर्वं ते
 मानवा ॥४॥ प्रायुश्चतस्रश्चाणि दिनानि यत्पटमासकं ॥ पटमासे भवे
 ष्यति ॥५॥ व्रतनेम सदानित्यधर्मकर्मद्वन्द्वतं ॥ दृष्टभावं प्रसूतं च
 वच ॥६॥ पितृभक्तिं भवेत्पुत्रः प्राण्या भग्नं न करयेत् ॥ विष्णुभक्तकेशो
 पुनिष्ठितं ॥७॥ पुत्रं च सर्वलोकानामा नंदं च गृहे गृहे ॥ गीतनादेवि नोदेन मंगलं
 च भविष्यति ॥८॥ विष्णुपूजा भवेद्यत्र तत्र विध्वंसिकारयेत् ॥ विष्णुकर्मपरस्याभी
 शवभक्तिपराय ॥९॥ वेदपाठपुराणचण्डप्रामा न्यकुरुते सदा ॥ वेदमवानां ब्रह्म
 चारी हन्यमानाश्च मुहुरै ॥१०॥ कं पमानं वेदमवानां वसुधा न च कपता ॥ इन्द्रासनं भ
 वे कं पस्मदेवानां च विदुः ॥११॥ धर्मोपिकं पमानं च इन्द्रलोकं गमिष्यति ॥ इन्द्रोपि
 चेतसा काले धर्मराजं प्रयच्छति ॥१२॥ इन्द्रो वाच ॥ यमपुरं कथं त्वजाममपुरा गतं क

भुञ्जते
 र्णिकं
 कृतयुगे
 मानवा
 सर्वलोके

33

३

१
 अके ॥ जना न च न मे मत्पुत्रां नैव च नैव च ॥ श्री पुरुष योन का नं पशु य हा मया
 दयः ॥ रोग व्याध न मे देव क दा का ले क दा च न ॥ हे य ग ज स या उष्टु उद्या नं च ग हे
 स तथा ॥ यो मा तुष्टु भवे देव वरं भवति नि अतः ॥ अरु भो पा वती ना य अतः परं किं वां सु
 ति ॥ १३ ॥ इति रो वा च ॥ ये त्व या क थि ते श ज न त स वं च भ वि ष्य ते ॥ ह र्षे रा च म द्या द त्वा
 व च न नै व चा न्य था ॥ १४ ॥ शं कर स व र नी त्वा आ ग ता ग र मं ड ले ॥ आ नं दे व त ते ग हे रा
 जं कु वं ति नि त्प सः ॥ १५ ॥ जं न मः शि वा य मं त्रे रा ॥ जा प्य कु वं ति नि त्प सः ॥ ए ज य
 स र्व लो का नां आ ज्ञा द त्वा पु रे पु रे ॥ इ वा अ रा स त्रा यो वै र य म् फा चै ॥ तु र्थ कं ॥ शि
 व ए जा प्र कु वं ति आ ग्या द त्वा म ही प ते ॥ १६ ॥ इ ति श्री भा ग व त म ला ॥ स प रू धि
 श्री सु ष दे व परी कृत सं वा दो ना म प्र ष मो ष्ठा यः ॥ १ ॥ परी कृत ॥ क स्य न ग
 रे भ वे श्मि न् क स्य ना म भ वे त दा ॥ क ति को टि भ वे सं र व्या वि स्ता र म् ॥ यं ॥ ११ ॥ आ
 अ क उ वा च ॥ म ध्य दे शे म स च क्रे न ग रो स भ वि ष्य ति ॥ श त यो ज न ति ॥ नो ज ना मे

34

